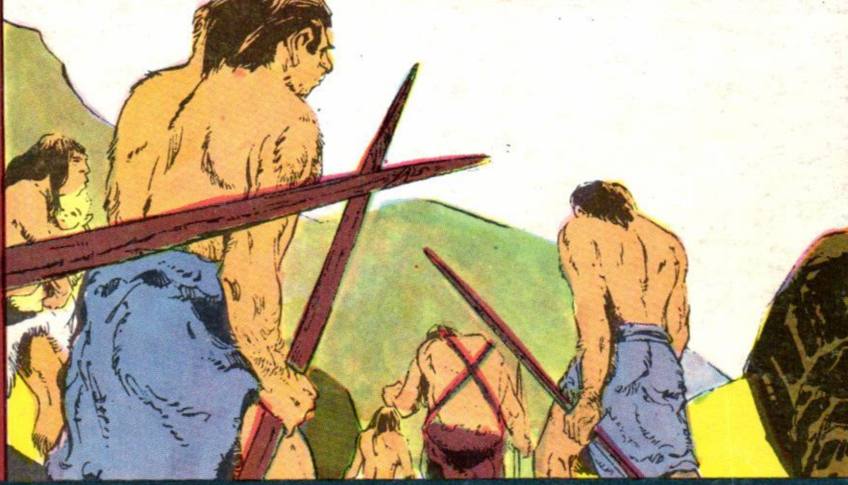
RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

MİLLİ EĞİTİM TARAFINDAN
TAVSİYE EDİLMİŞTİR

MAĞARA DEVRİ

KARACAN

KARACAN RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

Karacan Yayınları A.Ş. adına sahibi: **ALİ KARACAN**
Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni: **ALİ SAYDAM**
Mali Koordinatör: **ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU**
Teknik Koordinatör: **OĞUZ DEMİRCİOĞLU**

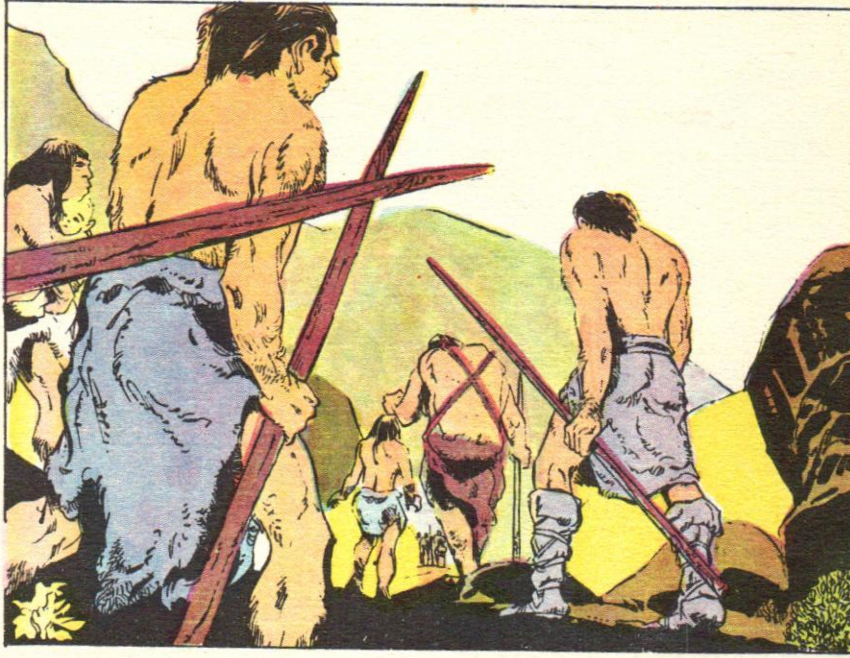
Yazı İşleri Müdürü: **ERCAN ALTAZLI**
Yazı İşleri Yardımcısı: **DENİZ DAĞDELEN**
Danışma Kurulu: **Prof. Dr. TAHSİN YAZICI, Doç. Dr. Ali İHSAN GENCER, Doç. Dr. MEHMET ÖZSAİT, Doç. Dr. İSMET MİROĞLU, PAUL MANDRİNİ, ALBERTO CABADO, EUGENİO ZOPPI.**

Teknik Yönetmen: **ERTAN GÖKEMRE**
Teknik Müdür: **NURETTİN ÖZAKSEL**
Teknik Müdür Yardımcısı: **M. SABİT UÇUK**
İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: **ESER NOYAN**
Satış Müdürü: **ALİ ALPASLAN**

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 20.2.1984 tarih ve 01771 kararı ile özellikle ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile ortaokul öğrencilerine tavsiye edilmiştir. Bu karar Tebliğler Dergisi'nin 12 Mart 1984 tarihli nüshasında yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Renk Ayrımı: **ÇALİ GRAFİK**
Baskı: **HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL**
Adres: Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul
Tel: 527 00 34 - 526 69 00

Fiyatı: 200 TL / Kıbrıs'ta: 250 TL

MAĞARA DEVRİ

MAĞARA DEVRİ

İNSANLAR UZUN YILLAR KAİNATIN MEYDANA GELİŞİ VE İLK İNSANIN YARATILIŞI KONUSUNDA DİN KİTAPLARINA BAĞLI KALDILAR...

GEÇMİŞE AİT SORULARININ CEVAPLARINI, ANCAK DİNİ KAYNAKLARDA BULABİLİYORLARDI...

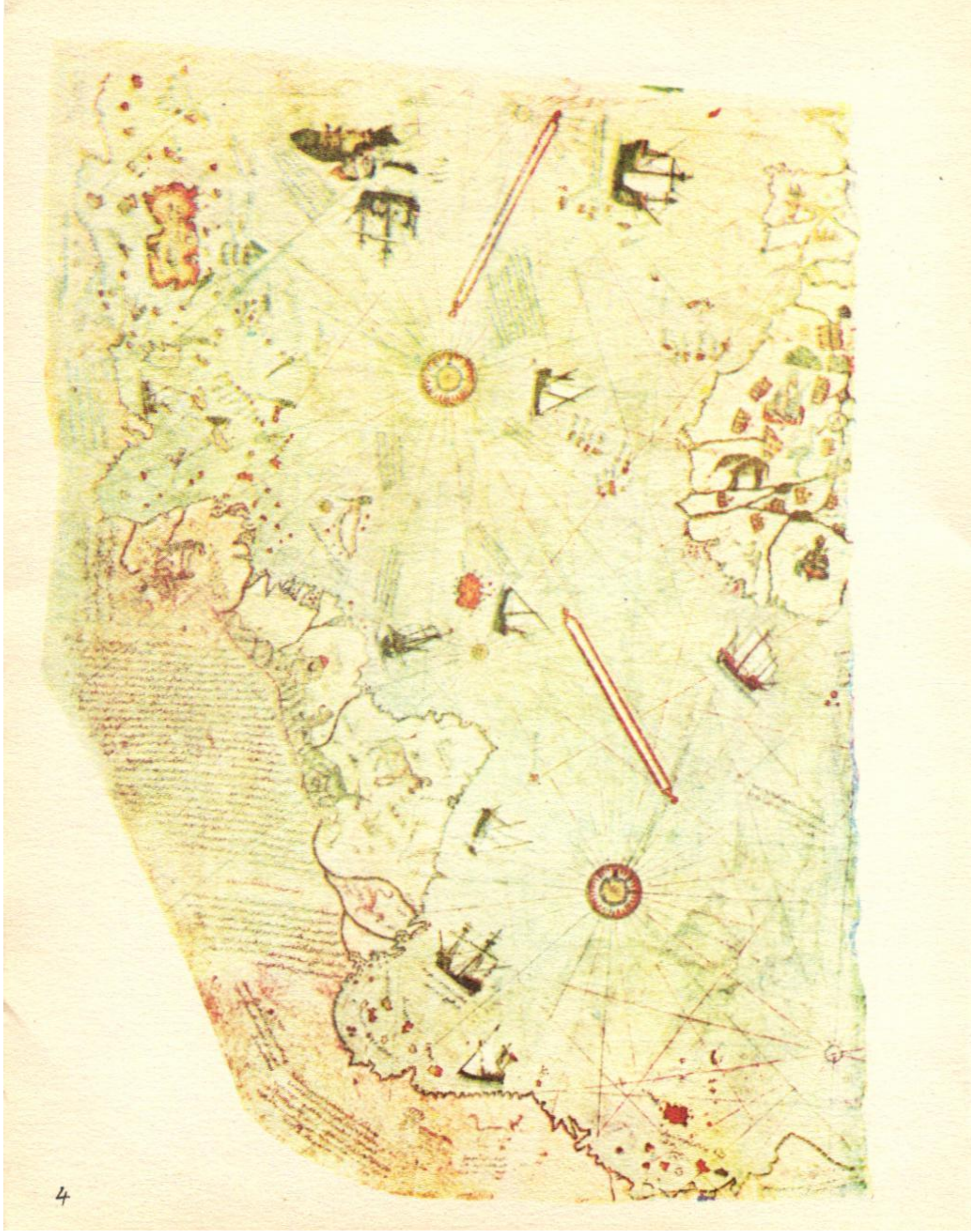
2

İSLÂM DİNİNİN ORTAYA ÇIKIŞI İLE, YENİ GELİŞMELER DEVRİ BAŞLADI... ÖZELLİKLE COĞRAFYA İLMİNİN, İSLÂMİYETTE KLÂSİK BİR ŞEKİL ALMASI, VIII. VE IX. YÜZYILLARA RASTLAR.. DAHA SONRA HARİTACILIK ÖNEM KAZANDI.. BU DÖNEMİN ÖNEMLİ ESERLERİ ARASINDA, HARİZMİ'NİN NİL NEHRİ HARİTASI (XI. YÜZYIL), İBNİ HAVKAL'IN AKDENİZ HARİTASI (XI. YÜZYIL), İSTAHRİ'NİN DÜNYA HARİTASI (XII. YÜZYIL), BİRUNİ'NİN DENİZLER HARİTASI (XIII. YÜZYIL), İDRİSİ'NİN DAİREVİ DÜNYA HARİTASI (XII. YÜZYIL) SAYILABİLİR.

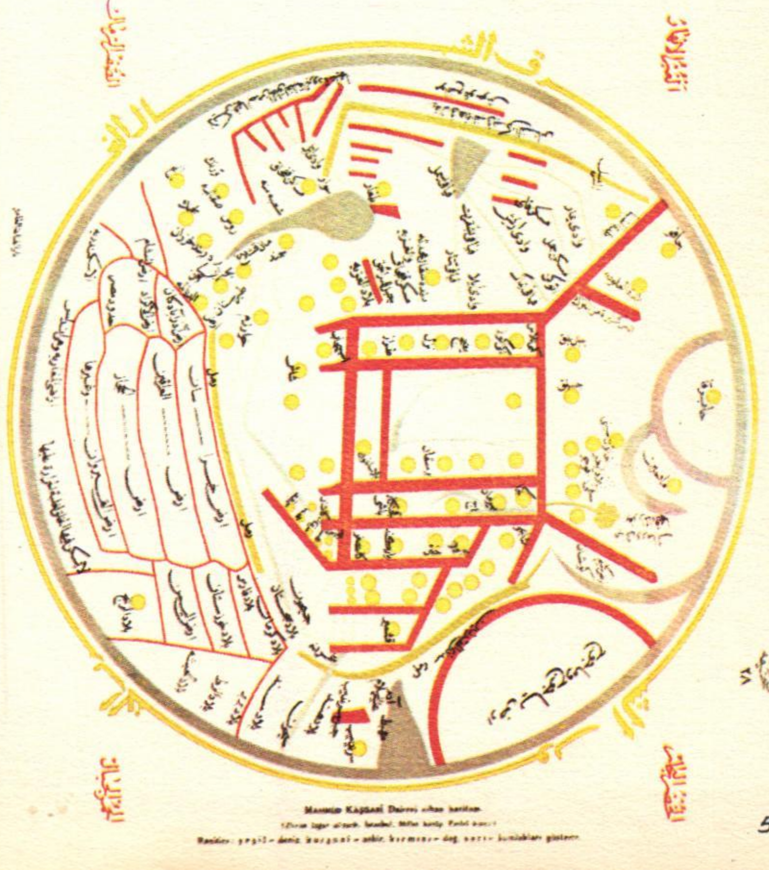
İDRİSİ'nin cihan haritası (üstte), BİRUNİ'nin denizler haritası (altta).

BİLİNDİĞİ GİBİ DÜNYANIN YUVARLAKLIĞI ANLAYIŞI, ORTAÇAĞ BATI ANLAYIŞINA İSLÂM KÜLTÜRÜ YOLUYLA GEÇMİŞTİR... OSMANLI TÜRKLERİNDE İSE COĞRAFYA İLMİ, XVI. YÜZYILDA DORUK NOKTASINA ULAŞIR... PİRİ REİS İLE SEYDİ ALİ REİS'İN ÇALIŞMALARI, BUGÜN BİLE ÇAĞDAŞ BİLİM ADAMLARINCA İLGİ GÖRMEYE DEVAM ETMEKTEDİR.

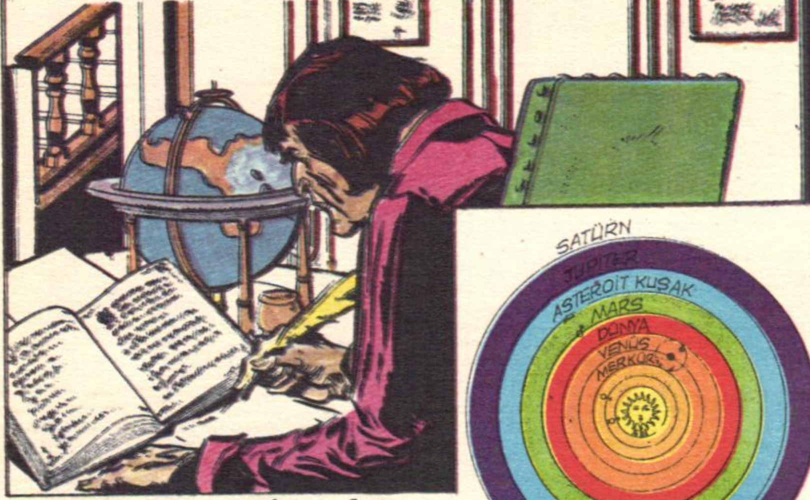
3

4

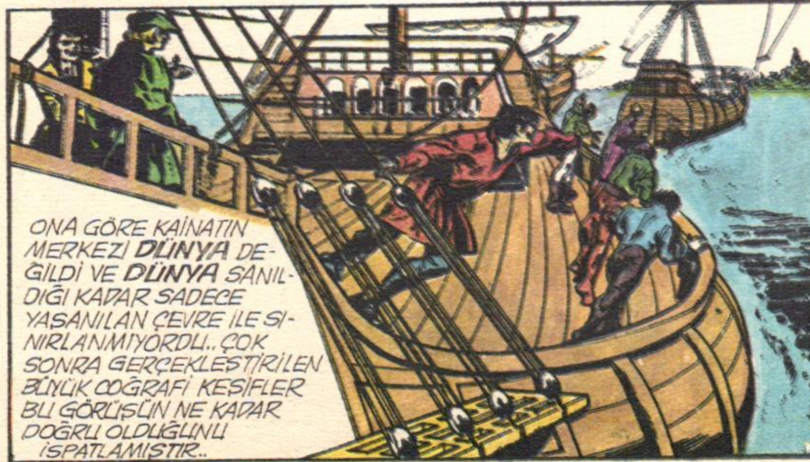
MAHMUD KAŞGARİ'nin dairevi haritası (altta), PİRİ REİS'in haritası (yanda).

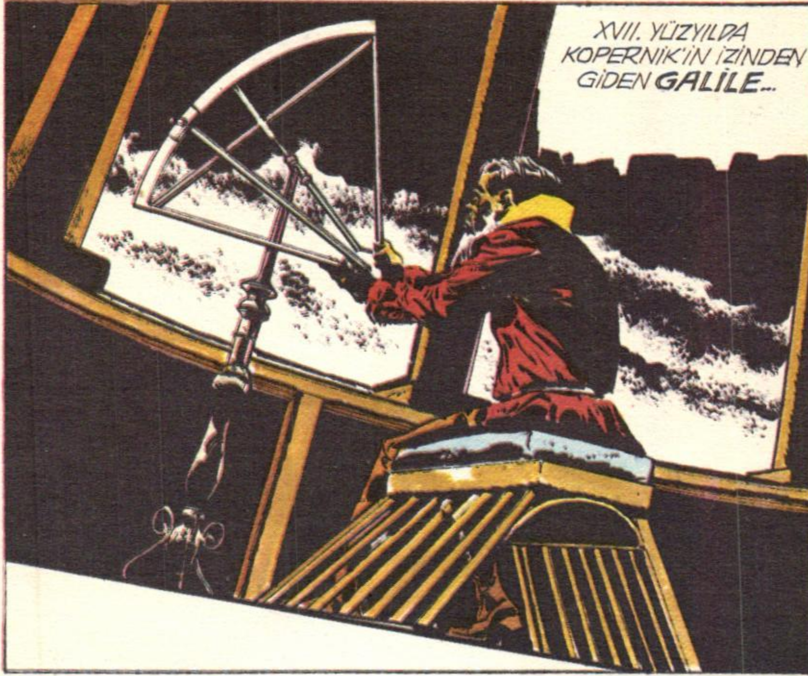
5

XV. YÜZYILDAN SONRA BATIDA DİNİ AÇIKLAMALA-
RIN YERİNİ BİLİMSEL YAKLAŞIMLAR ALDI..

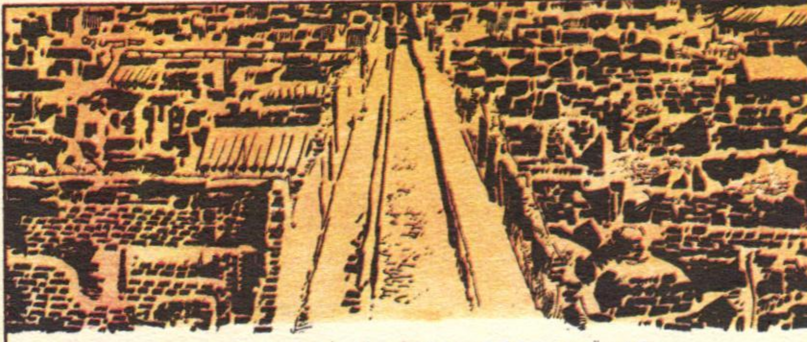

SATÜRN
JÜPİTER
ASTEROİT KUŞAK
MARS
DÜNYA
VENÜS
MERKÜR
MESELA, KOPERNİK ÇAĞINA
HAKİM OLAN DÜŞÜNCELERİ BİR
KENARA BIRAKARAK, YEPYENİ
BİR GÖRÜŞ ORTAYA ATTI...

ONA GÖRE KAİNATIN MERKEZİ DÜNYA DEĞİLDİ VE DÜNYA SANILDIĞI KADAR SADECE YAŞANILAN ÇEVRE İLE SINIRLANMIYORDU.. ÇOK SONRA GERÇEKLEŞTİRİLEN BÜYÜK COĞRAFİ KEŞİFLER BU GÖRÜŞÜN NE KADAR DOĞRU OLDUĞUNU İSPATLAMIŞTIR..

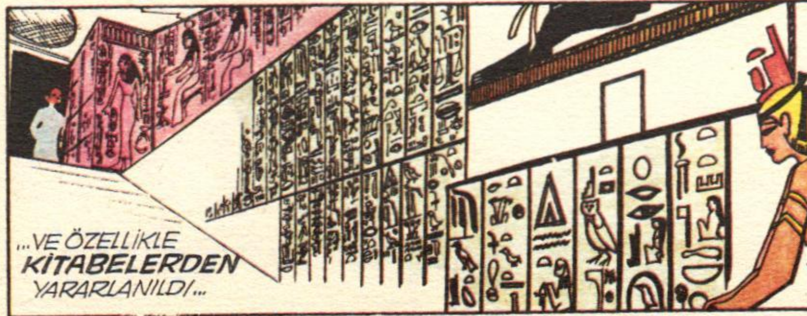
6

XVII. YÜZYILDA KOPERNİK'İN İZİNDEN GİDEN GALİLE...

....VE NEWTON (NİVTON) GİBİ BİLİM ADAMLARI DENEY VE İSPAT YOLUYLA ÇAĞDAŞ BİLİMİN TEMELLERİNİ ATTILAR...
7

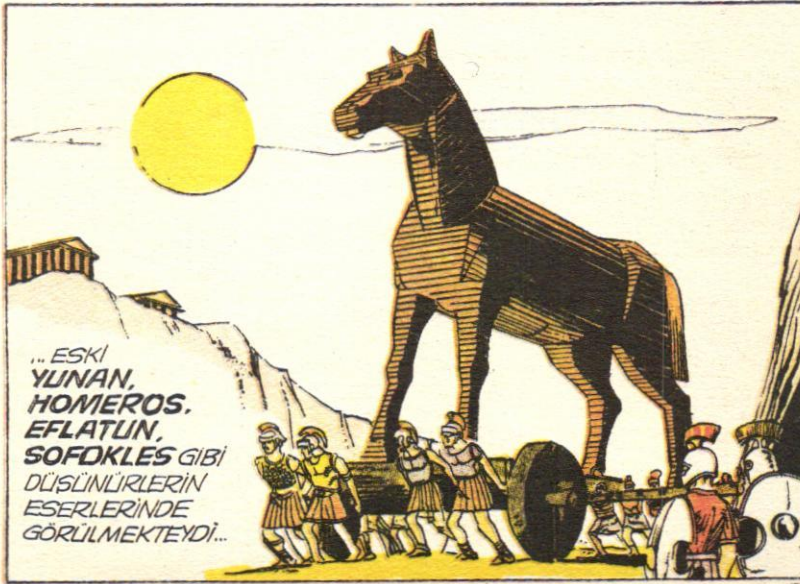

BİLİNDİĞİ GİBİ TARİH, GÜNÜMÜZDEN 5.000 YIL ÖNCE, YAZININ İCADIYLA BAŞLAR... İŞTE BU YÜZDEN TARİHİ ARAŞTIRMAK İÇİN KENT HARABELERİNDEN...

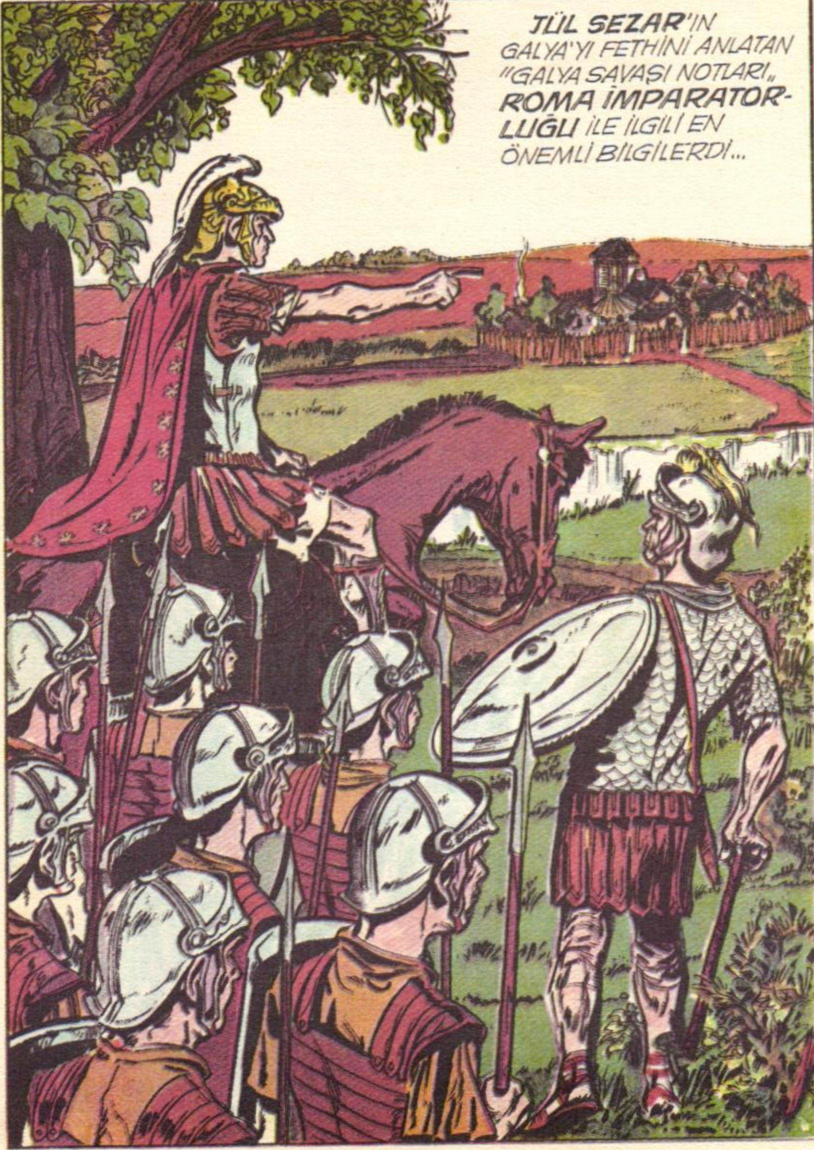

... İNSANLIĞIN BIRAKTIĞI MUHTEŞEM YAPILARDAN...

...VE ÖZELLİKLE KİTABELERDEN YARARLANILDI...

8

HAMMURABİ KANUNLARI, BABİL ŞEHRİNİN YÜRÜRLÜKTE OLAN KANUNLARININ ÖZÜNÜ OLUŞTURMAKTA...

...ESKİ YUNAN, HOMEROS, EFLATUN, SOFOKLES GİBİ DÜŞÜNÜRLERİN ESERLERİNDE GÖRÜLMEKTEYDİ...
9

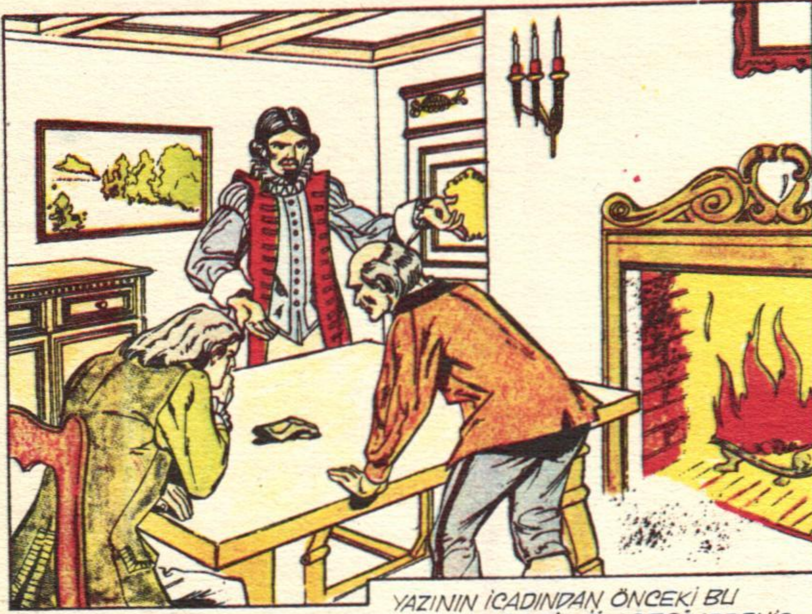

JÜL SEZAR'IN GALYA'YI FETHİNİ ANLATAN "GALYA SAVAŞI NOTLARI" ROMA İMPARATORLUĞU İLE İLGİLİ EN ÖNEMLİ BİLGİLERDİ...
10

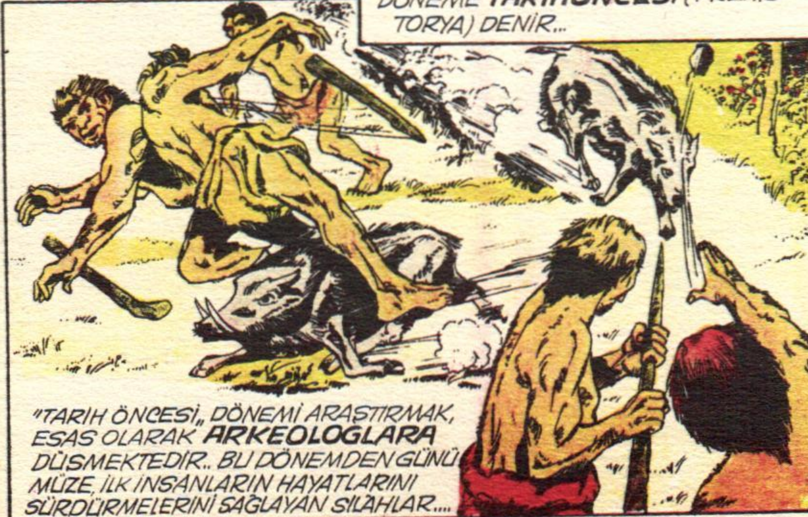

PEKİ, YAZININ İCADINDAN
ÖNCE DE HAYAT YOK MUYDU?..
TABİİ Kİ VARDI...

MERAKLI ARAŞTIRMACILAR
VE BU İŞE GÖNÜL VERENLERİN
ÇABALARIYLA, BU KONU DA
AÇIKLIĞA KAVUŞTURULDU...

YAZININ İCADINDAN
ÖNCEKİ BU DÖNEME
TARİHÖNCESİ DİYOR
VE O DÖNEME AİT BÜ-
TÜN OLAYLARI BU AD
ALTINDA İNCELİYORUZ..

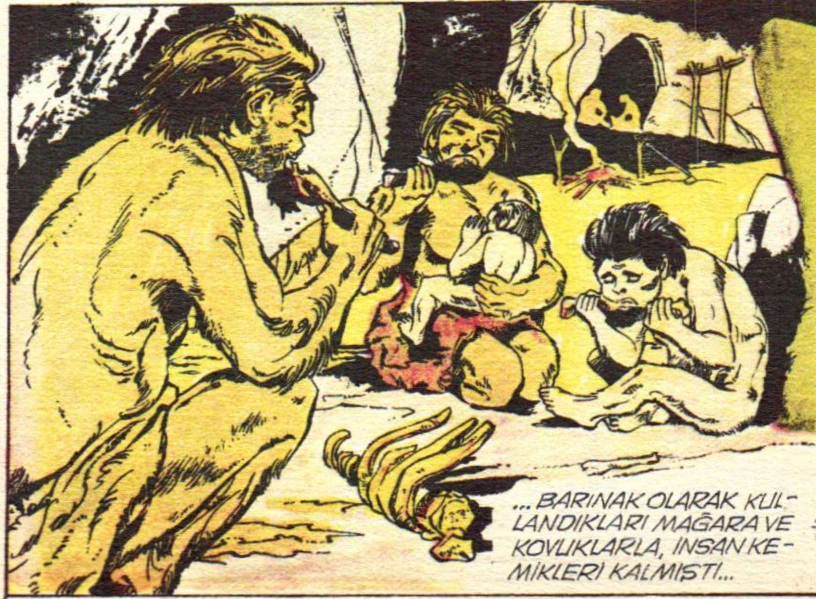
11

YAZININ İCADINDAN ÖNCEKİ BU DÖNEME TARİHÖNCESİ (PREHİS-TORYA) DENİR...
"TARIH ÖNCESİ„ DÖNEMİ ARAŞTIRMAK, ESAS OLARAK ARKEOLOGLARA DÜSMEKTEDİR.. BU DÖNEMDEN GÜNÜ MÜZE, İLK İNSANLARIN HAYATLARINI SÜRDÜRMELERİNİ SAĞLAYAN SILAHLAR....

12

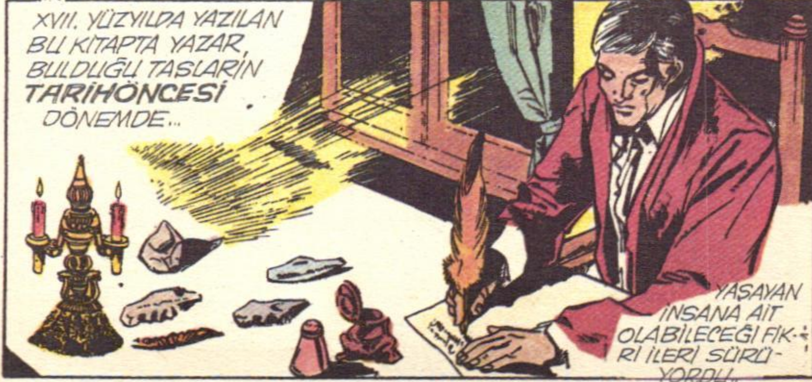

ONLARI TABİATA HAKİM KILAN BAZI ALETLER.....

...BARINAK OLARAK KULLANDIKLARI MAĞARA VE KOVUKLARLA, İNSAN KEMİKLERİ KALMIŞTI...
13

ZAMAN BU İZLERİN BÜYÜK BÖLÜMÜNÜ YOK ETMİŞ, ANCAK TOPRAĞA GÖMÜLÜ KALANLAR GÜNÜMÜZE ULAŞABILMIŞTIR... IŞTE, ARKEOLOJİNİN GÖREVİ DE BURADA BAŞLAMAKTADIR...
14

ARKEOLOJİNİN BİR Bİ-
LİM DALI OLARAK ORTA-
YA ÇIKMASINDAN ÖN-
CE DE GÖNÜLLÜ ARKEO-
LOGLAR VARDI.. BUNLAR-
DAN BİRİ OLAN İSAAC
DE LA PEYRERE (İZAK
DÖ LA PEYRER) KIRDA
DOLAŞIRKEN BAZI TAŞLA-
RA RAST- LADI...

BUNLAR YONTULMUŞLARDI..
ÇEVREDE AYNI TİPTE BAŞKA
TAŞLAR DA VARDI.. BU RAST-
LANTI OLAMAZDI.. DE LA
PEYRERE (DÖ LA PEYRER)
BULDUKLARINI BU KİTAPTA
BİR ARAYA
GETİRDİ...

XVII. YÜZYILDA YAZILAN
BU KİTAPTA YAZAR,
BULDUĞU TAŞLARIN
TARİHÖNCESİ
DÖNEMDE...
YAŞAYAN
İNSANA AİT
OLABİLECEĞİ FİK-
Rİ İLERİ SÜRÜ-
YORDU...
15

YINE XVIII. YÜZYILIN SONUNDA, BIR BAŞKA ARKEOLOG JOHN FRERE, (CON FRIR) İNGİLTERE'DE YAPTIĞI BIR KAZIDA....

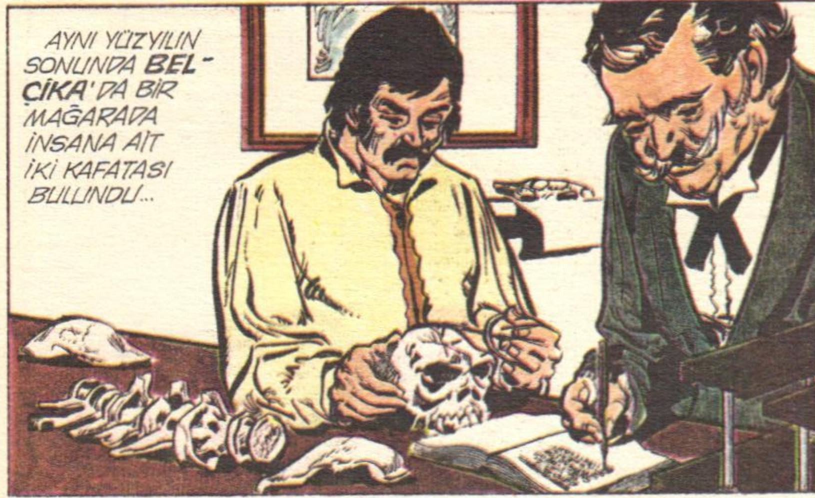

...FOSİLLERİN YANINDA YONTULMUŞ TAŞLAR DA BULDU...

30 YIL SONRA, AYNI OLAYLA RAHIP MC ENERY DE (MAK ENERİ) KARŞILAŞTI.. O DA KENDİSİNİ FOSİLLERİN ARAŞTIRILMASINA ADAMIŞTI...

16

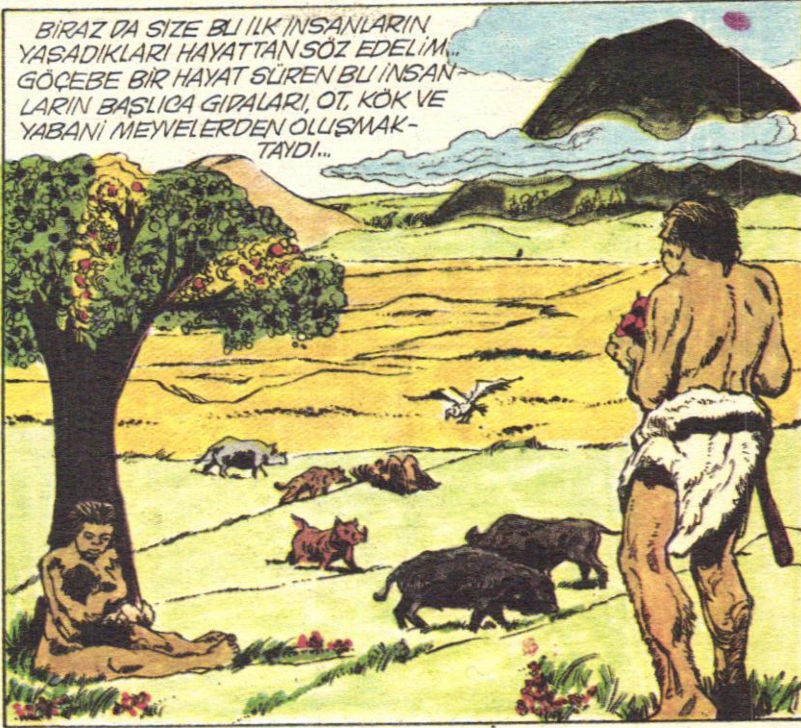

AMA BU ARKEOLOJİK BULGULARIN HİÇBİRİ DÜNYANIN YAŞININ DA MİLYONLARCA YIL OLDUĞUNU KABUL EDEN BİLİM ADAMLARI İÇİN, İNSAN YAŞININDA O KADAR ESKİ OLABİLECEĞİ KONUSUNDA BİR DELİL OLAMADI.

OYSA TOPRAĞIN ALTI ZENGİN ARKEOLOJİK KALINTILARLA DOLUYDU...
17

AYNI YÜZYILIN SONUNDA BELÇİKA'DA BİR MAĞARADA İNSANA AİT İKİ KAFATASI BULUNDU...

1856'DA ALMANYA'DA NEANDERTHAL (NEANDERTAL) VADİSİNDE BULUNAN ÖRNEKLERE ÇOK BENZEYEN BU KAFATASLARINA NEANDERTHAL (NEANDERTAL) İNSANI ADI VERİLİR...

18

BİRAZ DA SİZE BU İLK İNSANLARIN YAŞADIKLARI HAYATTAN SÖZ EDELİM.. GÖÇEBE BİR HAYAT SÜREN BU İNSANLARIN BAŞLICA GIDALARI, OT, KÖK VE YABANİ MEYVELERDEN OLUŞMAKTAYDI...

VAHŞİ HAYVANLARIN SALDIRILARINDAN KORUNMAK İÇİN, ELLERİNE GEÇİRDİKLERİ TAŞ VE SOPALARI KULLANIRLARDI...

21

GECEYİ AĞAÇ TEPELERİNDE, NEHİR KENARLARINDA....

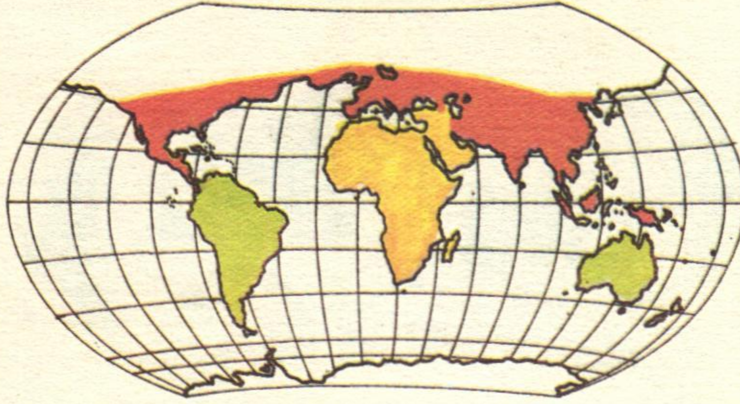

...YA DA MAĞARA KOVUKLARINDA GEÇİRİRLERDİ...

BİLİM DÜNYASINCA PİTEKANTROPUSLAR, YA DA SADECE HOMO EREKTUS OLARAK ADLANDIRILAN BU İNSANLARIN ORTAYA ÇIKMALARI IV. ZAMANA RASTLAR...
22

ŞIMDI İSTERSENIZ KISACA **IV. ZAMANDAN** BAHSEDE-
LIM.. AŞAĞI YUKARI, 40 MILYON YIL ÖNCE **PİRENELER, TOROS-
LAR, ALPLER** GİBİ BÜYÜK DAĞ SILSILELERİ OLUŞMUŞTUR.. GÜNÜ-
MÜZDEN 2,5 MILYON YIL ÖNCE DE, YUKARIDA SÖZÜNÜ ETTİĞİMIZ
IV. ZAMAN BAŞLAR...

BU DÖNEMDE BİTKİ VE HAYVANLAR ÂLEMİNDE
BÜYÜK DEĞİŞIKLIKLER GÖRÜLÜR.. ÖRNEĞİN **MAMUT**
GİBİ BAZI HAYVAN TÜRLERİNİN YERYÜZÜNDEN SİLİNME-
LERİ BU DÖNEME RASTLAR...

23

IV. ZAMAN BİR BUZULLAR DEVRİDİR.. BU DÖNEMDE KUTUPLARDAN İNEN BUZULLAR, BÜTÜN KUZEY YARIKÜ-REYİ KAPLAMIŞTIR...

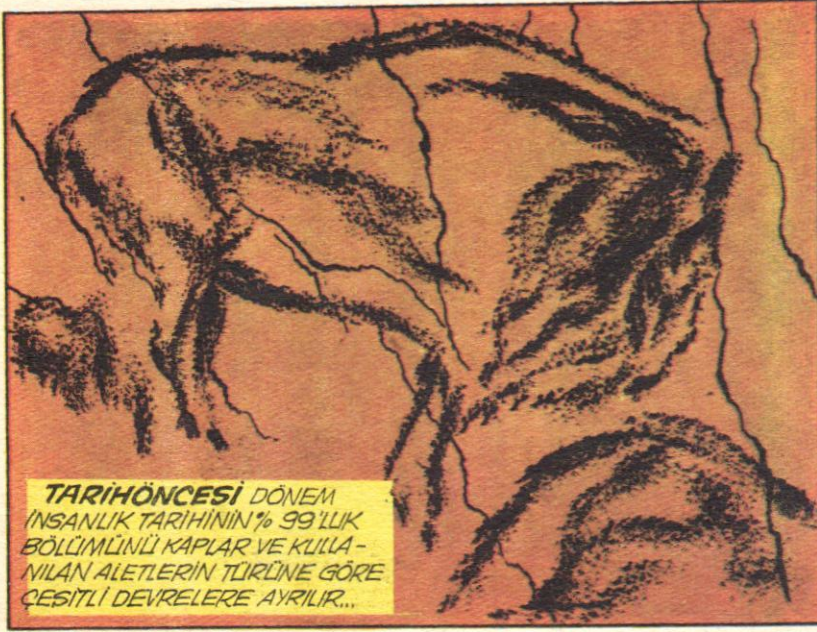

GÖRDÜĞÜNÜZ GİBİ YONTMA TAŞ DEVRİNİN BİR BÖLÜMÜ OLAN ERKEN PALE-OLİTİK DEVİR, BÖYLE ZORLU BİR DÖNEMİ DE BERA-BERİNDE GETİR-MİŞTİR...
24

ARKEOLOJİ, ARTIK BİLİMSEL BİR YAPIYA KAVUŞMUŞ, NİHAYET İNSANIN, GÜNÜMÜZDEN 2.5 MİLYON YIL ÖNCE YARATILMIŞ OLDUĞU ORTAYA ÇIKMIŞTI...

BU GERÇEK BÜTÜN DÜNYADA KABUL EDİLDİ...

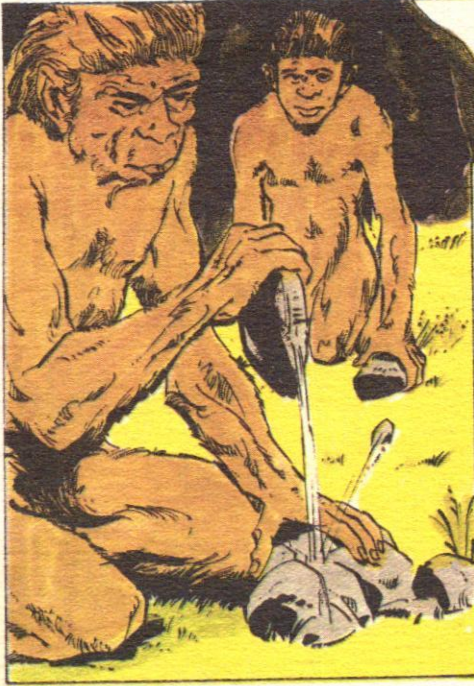

VE **TARİH-ÖNCESİ** DÖNE-MİN UZUN HİKÂYESİ BAŞLADI...

19

TARİHÖNCESİ DÖNEM
İNSANLIK TARİHİNİN % 99'LUK
BÖLÜMÜNÜ KAPLAR VE KULLA-
NILAN ALETLERİN TÜRÜNE GÖRE
ÇEŞİTLİ DEVRELERE AYRILIR...

EN ÖNEMLİLERİ TAŞ VE MADEN
DEVİRLERİDİR.. TAŞ DEVRİ İNSANIN
YARADILIŞIYLA BAŞLAR VE GÜNÜMÜZDEN
7.000 YIL ÖNCE SONA ERER.. BAŞLICA ÜÇ
ÇAĞA AYRILIR.. YONTMA TAŞ (PALEO-
LİTİK) ORTA TAŞ (MEZOLİTİK).....
.... VE CİLALI TAŞ
(NEOLİTİK)...

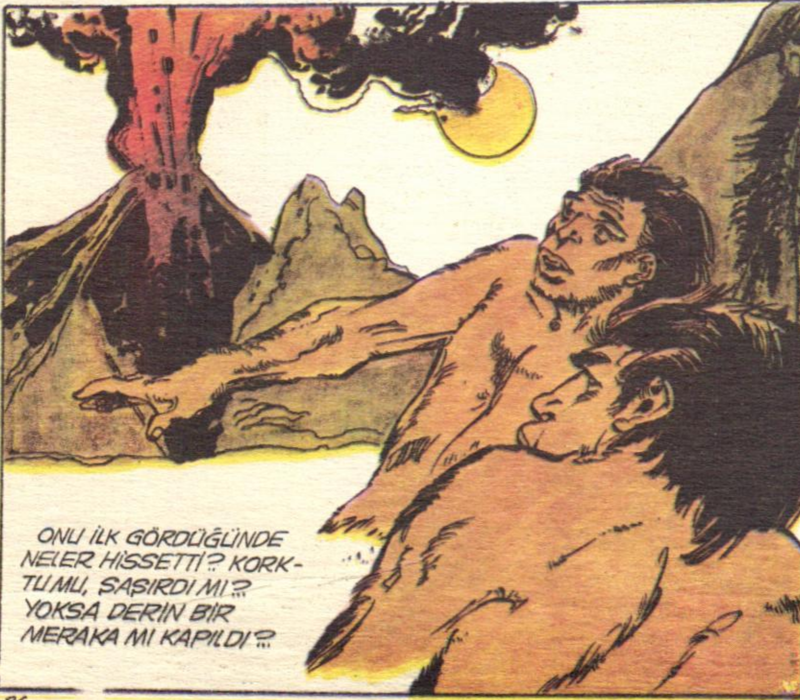
20

TEHLİKELERLE DOLU BU GÜÇ HAYAT ŞARTLARINDA İNSANOĞLU, ÖNCE KABİLİYETLERİNİ GELİŞTİRDİ.. MÜŞAHEDE VE TECRÜBELERİ SAYESİNDE BU ZORLU YAŞAMAYI BAŞARDI...

BULDUĞU TEK BİR TAŞLA YETİNMEYİP, ONU BİR BAŞKA TAŞLA YONTARAK KESKİN BİR TAŞ ELDE ETTİ...

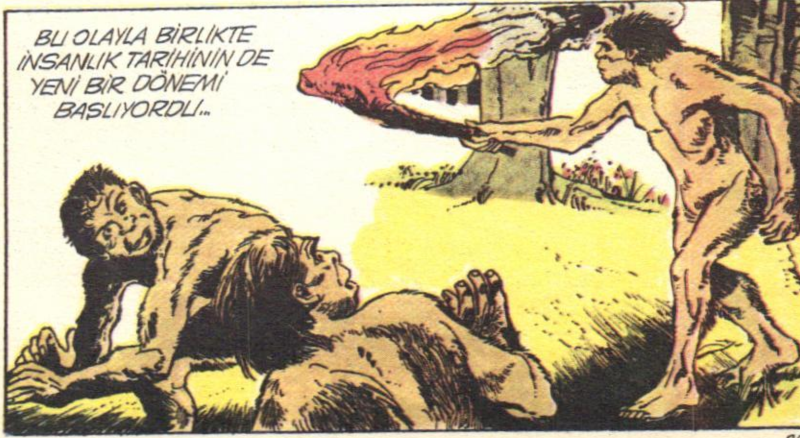

BÖYLECE İLK ALETİNİ YAPMIŞ OLDU.. ARTIK SADECE İÇGÜDÜLERİYLE DAVRANAN BİRİ DEĞİL, ZEKASINI DA KULLANABİLEN BİR CANLIYDI...
25

BU OLAYIN ATEŞLE TANIŞMASINDAN ÖNCEYE Mİ, SONRAYA MI RASTLADIĞINI BİLEMİYORUZ... ACABA, İLK İNSANIN ATEŞLE TANIŞMASI NASIL OLDU?..

ONU İLK GÖRDÜĞÜNDE NELER HİSSETTİ? KORK-TU MU, ŞAŞIRDI MI?.. YOKSA DERİN BİR MERAKA MI KAPILDI?..

26

KORKUYLA MERAK ARA-
SINDA UZUN YILLAR GEÇ-
MİŞ OLABİLİRDİ.. SONUNDA
MERAK KORKUYA GALİP
GELDİ VE İNSAN BU KEZ
ATESTEN KAÇMADI..
CESARETİNİ TOPLADI
VE ATEŞİ ELLERİYLE
TUTTU..

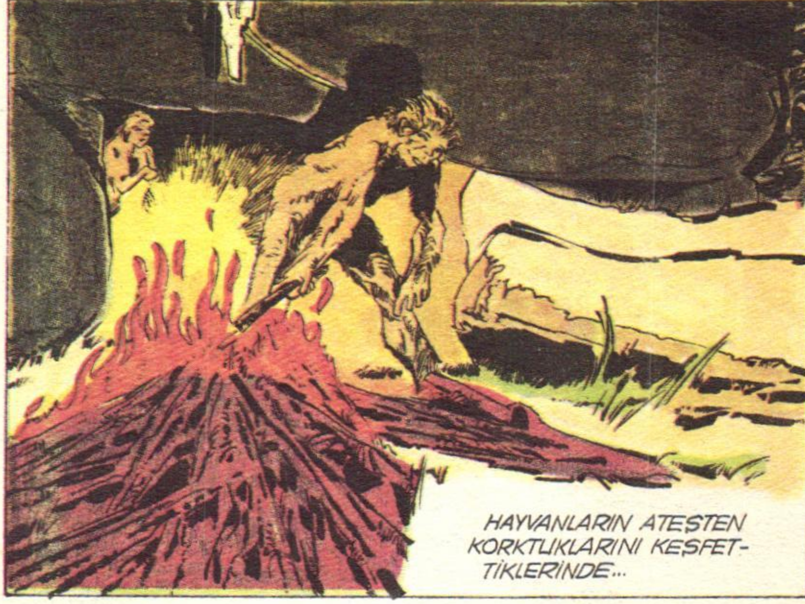

BU OLAYLA BİRLİKTE
İNSANLIK TARİHİNİN DE
YENİ BİR DÖNEMİ
BASLIYORDU..
27

ZIRA ATEŞ, IŞIK, ISI, ENERJİ DEMEKTİ... ONUNLA BİRLİKTE İNSANIN DA GELİŞME VE YAŞAMA BİÇİMİ TAMAMIYLE DEĞİŞTİ...

ISISI SAYESİNDE BUZULLARIN SOĞUĞUNU YENDİ...

IŞIĞI, GECEYİ DAHA AZ ÜRKÜTÜCÜ HALE GETİRDİ...

28

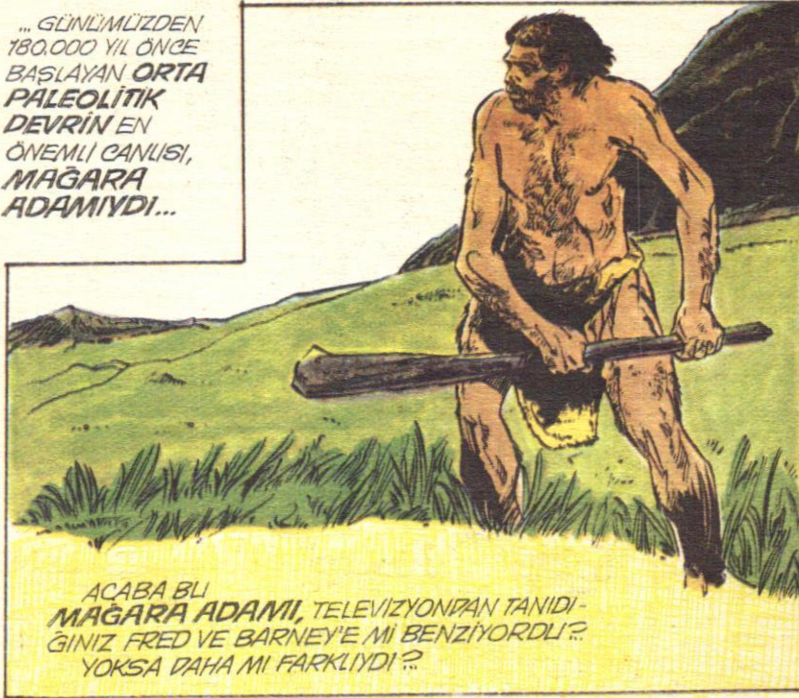

HAYVANLARIN ATEŞTEN
KORKTUKLARINI KEŞFET-
TİKLERİNDE...

.... HEMEN BUNDAN
YARARLANDILAR..

ARTIK
MAĞARALARINDA
GÜVENLİK İÇİN-
DEYDİLER...

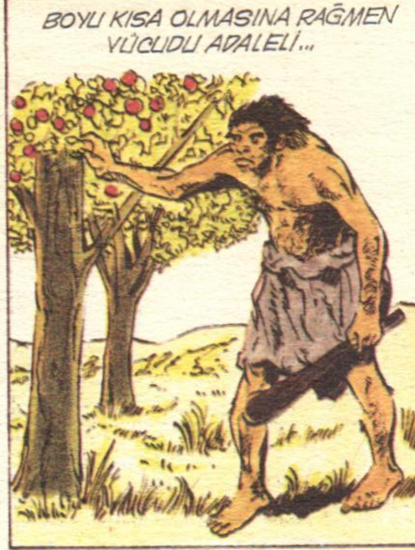
29

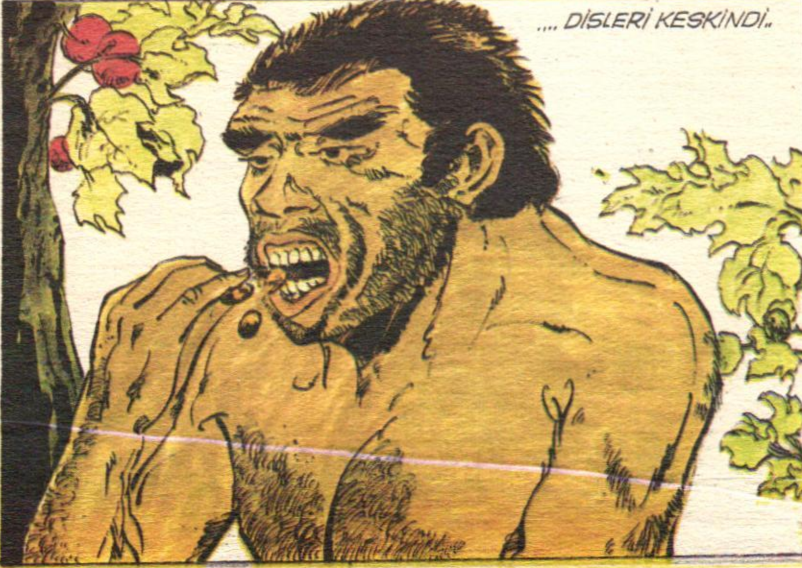

ATEŞ, SADECE GÜVENLİ BİR ORTAM YARATMIYOR, AYNI ZAMANDA DAHA İYİ BESLENMELERİNİ SAĞLIYORDU...
30

... GÜNÜMÜZDEN 180.000 YIL ÖNCE BAŞLAYAN ORTA PALEOLİTİK DEVRİN EN ÖNEMLİ CANLISI, MAĞARA ADAMIYDI...
ACABA BU MAĞARA ADAMI, TELEVİZYONDAN TANIDIĞINIZ FRED VE BARNEY'E Mİ BENZİYORDU?? YOKSA DAHA MI FARKLIYDI??

BU DEVRE AİT KALINTILARI ARAŞTIRAN ANTROPOLOGLARIN VERDİĞİ BİLGİLERE GÖRE....
31

KÜÇÜK BİR BAŞI, DAR
BİR ALNI VE ÖNE ÇIKIK
BİR ÇENESİ VARDI..

BOYU KISA OLMASINA RAĞMEN
VÜCUDU ADALELİ...

.... DİŞLERİ KESKİNDİ..

32

SİZE KISACA DIŞ GÖRÜNÜŞLERİNİ ANLATMAYA ÇALIŞTIĞIMIZ BU İNSANLAR, MAĞARALARDA YAŞARLARDI...

ASIRLAR SONRA BU MAĞARALAR, ARKEO-LOGLAR İÇİN...

...GERÇEK BİRER DEFİNE OLDULAR..

33

NESİLLER BOYU İNSANLAR BURALARDA HAYATLARINI SÜRDÜRDÜLER...

BURADA ÇOĞALDILAR VE YİNE BURADA ÖLDÜLER.

34

ZAMAN ZAMAN, ÖZELLİKLE ÇEVREDE AVLANMA İMKÂNI AZALDIĞINDA.....

.... MAĞARAYI TERK EDERLERDİ...

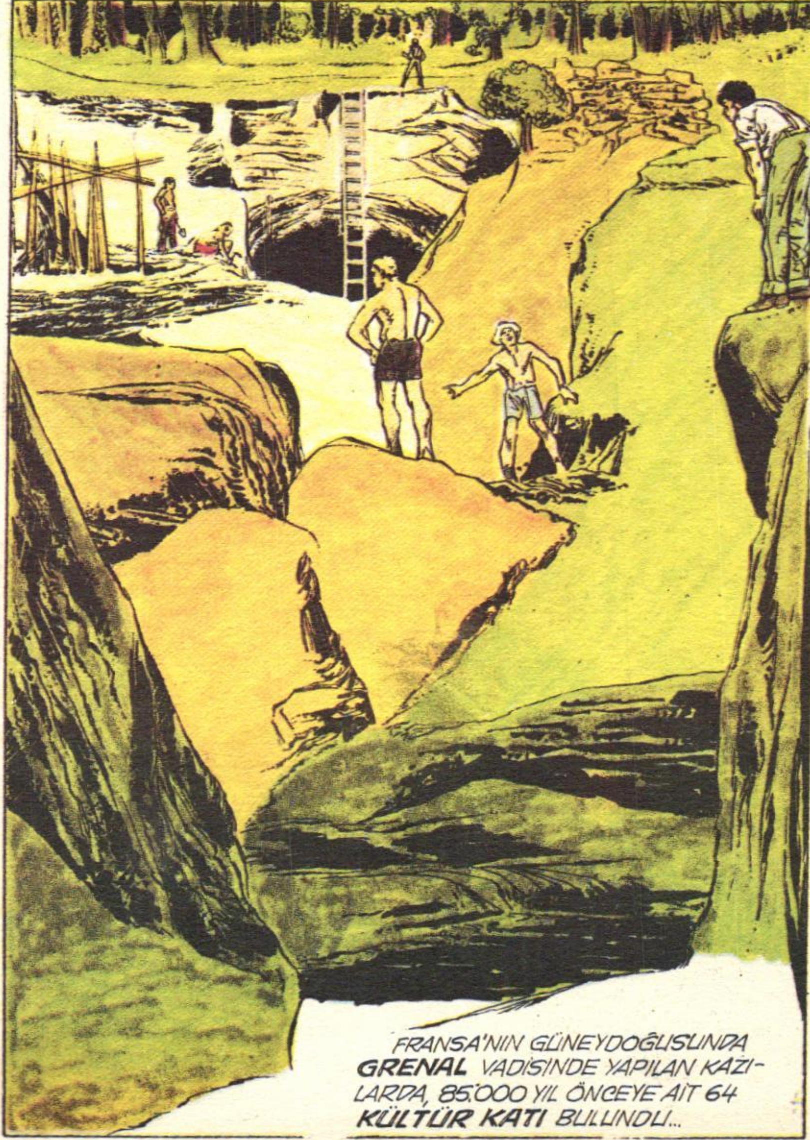
35

TA Kİ, YÜZ, YA DA BİNLERCE YIL SONRA...

.... BİR BAŞKA İNSAN TOPLULUĞU...

.... YILLARIN TOPRAĞA GÖMMEYİ ÜSTLENDİĞİ YENİ BİR İZ TABAKASI BIRAKMAK ÜZERE, MAĞARAYA YERLEŞENE KADAR...

36

FRANSA'NIN GÜNEYDOĞUSUNDA
GRENAL VADİSİNDE YAPILAN KAZI-
LARDA, 85.000 YIL ÖNCEYE AİT 64
KÜLTÜR KATI BULUNDU...
37

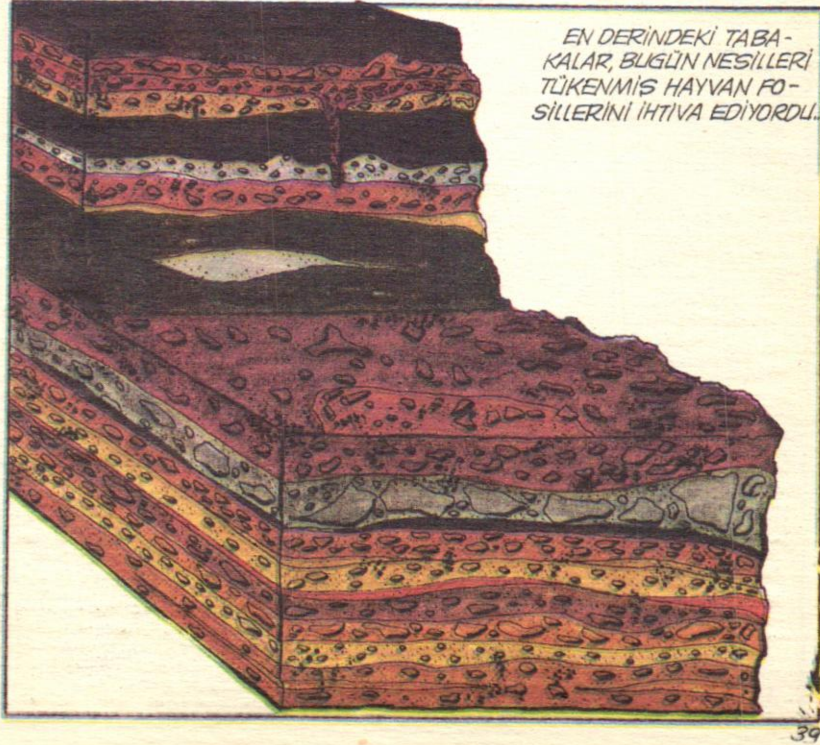

ARKEOLOGLAR BAYRAM YAPI-
YORLARDI.. HAKSIZ DA DEĞİLLERDİ..
RASTLADIKLARI TABAKALAR, İNSANIN
BİNLERCE YILDA GERÇEKLEŞEN FİZİK-
SEL DEĞİŞİMİN BİR BÖLÜMÜ...

...BİR ANDA
GÜN IŞIĞINA
ÇIKARIVERMİŞTİ..

38

AYNI YERDE, BİTKİ VE HAYVANLAR ÂLEMİNİ DEĞİŞİKLİĞE UĞRATAN BUZUL DEVRİNİN....

... AĞIR FAKAT KESİN BİR BİÇİMDE YOL AÇTIĞI İKLİM DEĞİŞİKLİKLERİNİN İLK SONUÇLARINA RASTLANDI..

EN DERİNDEKİ TABAKALAR, BUGÜN NESİLLERİ TÜKENMİŞ HAYVAN FOSİLLERİNİ İHTİVA EDİYORDU..

39

DAHA ÜST TABAKALARDA İSE, GÜNÜMÜZDE DE VAR OLAN HAYVANLARIN FOSİL-LERİ BULUNDU...

AYNI ŞEKİLDE, HER KATTA ELE GEÇİRİLEN ALETLER DE FARKLIYDI... TABAKANIN BİRİNDEN ÇOK SAYIDA BALTA ÇIKTI...

BİR BAŞKASINDA İSE, İLK KAZIYICI ALETLERE RASTLANDI...

BAZILARINDA MIZRAK VEYA OK UCU OLARAK KULLANILDIĞI SA-NILAN SİVRİ PARÇALAR ELE GEÇİRİLDİ...

GRENAL VADİSİNE BENZER BAŞKA ALANLARIN İNCELENME-SİYLE, TARİHÖNCESİ DÖNEM KISMEN AYDINLANMIŞ OLDU...

41

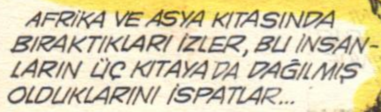

BİR KAÇ ASIR ÖNCESİNE KADAR NEANDERTHAL İNSANLARIN YALNIZCA AVRUPA'DA YAŞADIĞINA İNANILIRDI.. ARAŞTIRMALARIN EN ÇOK BU KITADA YAPILMIŞ OLMASI, ASLINDA YANLIŞ OLAN BÖYLE BİR HÜKME VARILMASINA SEBEP OL-MAKTAY-DI...

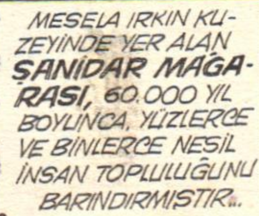

OYSA, NEANDERTHAL İNSAN-LARI, ÖNEMLİ COĞRAFİ ENGEL-LERİ AŞARAK...

... BİNLERCE YOL KATETMEYİ BAŞARMIŞLARDI...

YOLLARI BUZULLARLA KESİLEN
İNSANLARIN BİR BÖLÜMÜ, BUZ
DAĞLARININ ETEKLERİNE YERLEŞTİ..

DİĞER BİR BÖLÜM
İSE, SICAK VE YAĞIŞLI
TROPİKAL BÖLGELERİ YURT
EDİNDİ.. İNSANLAR HER İKİ
BÖLGEYE DE KISA SÜREDE
İNTİBAK ETTİLER...

AFRİKA VE ASYA KITASINDA BIRAKTIKLARI İZLER, BU İNSANLARIN ÜÇ KITAYA'DA DAĞILMIŞ OLDUKLARINI İSPATLAR...

MESELA IRKIN KUZEYİNDE YER ALAN **ŞANİDAR MAĞARASI,** 60.000 YIL BOYUNCA, YÜZLERCE VE BİNLERCE NESİL İNSAN TOPLULUĞUNU BARINDIRMIŞTIR...

44

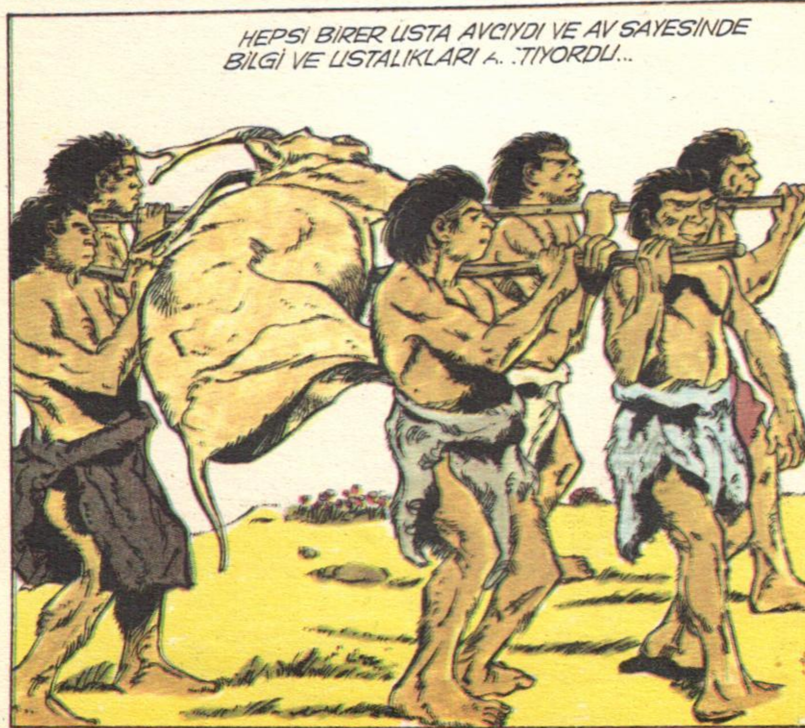

NEANDERTHAL
(NEANDERTAL) İN-
SANI SADECE
TABİATTA RASTLA-
DIĞI ATEŞİ KULLAN-
MAKLA KALMIYOR,
ARTIK ONU YAKABİ-
LİYORDU DA...

AMA BUNU İKİ TAŞI
BİRBİRİNE SÜRTEREK
Mİ BAŞARIYORDU ?..

YOKSA KURU BİR
DAL PARÇASINI
TUTUŞANA KADAR
ÇALI ÇIRPI İÇİNDE
Mİ DÖNDÜRÜ-
YORDU ?..

KULLANDIĞI METOD HAN-
GİSİYDİ ? NE ŞEKİLDE
OLURSA OLSUN, ATEŞE
HÜKMEDEBİLMENİN, BU
İNSANLARIN BÜYÜK GÖÇ-
LERİYLE AYNI DÖNEME
RASTLADIĞINI
SÖYLEYEBİLİRİZ..
45

OSTRALOPİTEKUSLAR VE PİTEKANTROPUSLAR GİBİ BU İNSANLAR DA, YABANİ TOHUM VE MEYVENİN YANI SIRA, BOL MİKTARDA AVLADIKLARI HAYVANLARIN ETİYLE BESLENİRLERDİ...

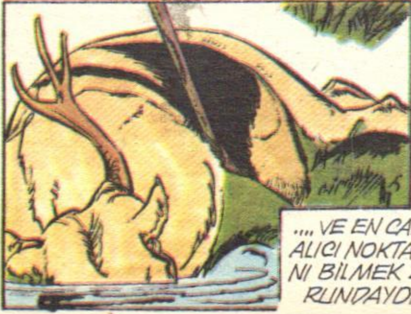

HEPSİ BİRER USTA AVCIYDI VE AV SAYESİNDE BİLGİ VE USTALIKLARI A. .TIYORDU...

46

USTA BİR AVCI, KESKİN GÖZLERE SAHİP OLMAK....

.... AVINI SABIRLA, BIKMADAN TAKİP ETMEK...

....SESSİZCE ONA YAKLAŞMAK...

.... VE EN CAN ALICI NOKTALARI-NI BİLMEK ZO-RUNDAYDI..

47

YARDIMLAŞMA OLMADAN BÜYÜK BİR AVLA BAŞA ÇIKMAK MÜMKÜN DEĞİLDİ...

ORTAK HAYAT VE KOLLEKTİF DAVRANIŞLAR, İNSANA ZEKÂYI, KONUŞMAYI VE TOPLUMSAL TEŞKİLÂTLANMAYI KAZANDIRDI...

NEANDERTHAL İNSANININ BU KONUDA DA ÖNEMLİ BAZI BAŞARILAR ELDE ETTİĞİNİ SANIYORUZ...

48

BÜYÜK AVLAR İÇİN UYGULA-
DIKLARI METOTLARDAN BİRİ
OTLARI ATEŞE VERMEK.....

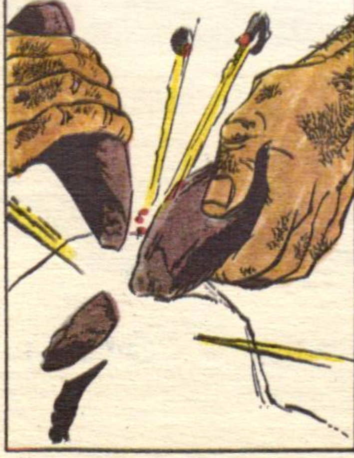

.... ÜRKEN SÜRÜLERİ UÇURUM VE BATAKLIK
GİBİ TABİİ TUZAKLARA DÜŞÜREREK....

.... ÇARESİZ KALAN HAYVANLARI
ÖLDÜRÜP, GERİYE AFİYETLE YEMEK
KALIYORDU...

49

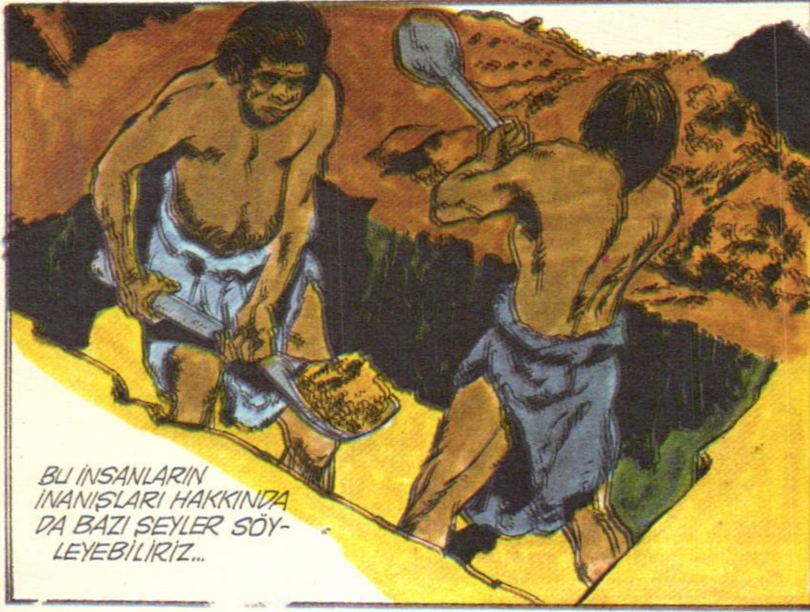

ÇAKMAKTAŞINI BİR
BAŞKA TAŞ VE BOYNUZLA
YONTARAK....

....HER İŞ İÇİN AYRI, BİR YÜZÜ
KESKİN VEYA SİVRİ UÇLU ALET-
LER YAPMIŞLARDI...

BU İNSANLARIN İNANIŞLARI HAKKINDA DA BAZI ŞEYLER SÖY-LEYEBİLİRİZ...

BİR KERE BU İNSANLARIN ÖLÜLERİ-Nİ MAĞARALARIN İÇİNE GÖMMEK GİBİ BİR ÂDETLERİ VARDI...
51

ÖLÜ SAĞ TARAFINA YATIRILIR,
BAŞI BİR TAŞA YASLANIR,
BACAKLARI KIVRILIRDI...

ACABA BU İNSANLAR, ÖLÜMÜN UZUN BİR UYKU
OLDUĞUNA MI İNANIYORLARDI...

52

ÖLÜ SİLAHLARI VE
YİYECEKLERİ İLE BİR-
LİKTE GÖMÜLDÜĞÜNE
GÖRE, BİR SÜRE
SONRA UYANACAĞI
GİBİ BİR İNANÇLARI
OLABİLİRDİ...

ÜSTELİK MEZARLARI, OTURDUKLARI YERİN
ÇOK YAKININDA KAZDIKLARINA GÖRE, BELKİ DE,
ISININ HAYAT İÇİN NE KADAR GEREKLİ OLDUĞUNU
FARKETMİŞLERDİ...
53

DIŞ GÖRÜNÜŞLERİYLE TIPKI BİZE
BENZEYEN BU İNSANLAR İLK KEZ **ORTA-**
DOĞU'DA GÖRÜLDÜLER VE BURADAN
DÜNYAYA DAĞILDILAR...

GÜNÜMÜZDEN 30.000 YIL
ÖNCE, AMERİKA KITASININ YERLİ-
LERİNİ OLUŞTURANLAR DA BU
İNSANLARDI...

HOMO SAPİENS'LERİN
YENİ DÜNYAYA, BUZUL DEVRİN-
DE BİR KISTAK OLUŞTURAN
BERİNG BOĞAZI YOLUYLA
GİTTİKLERİ SANILMAKTADIR...
55

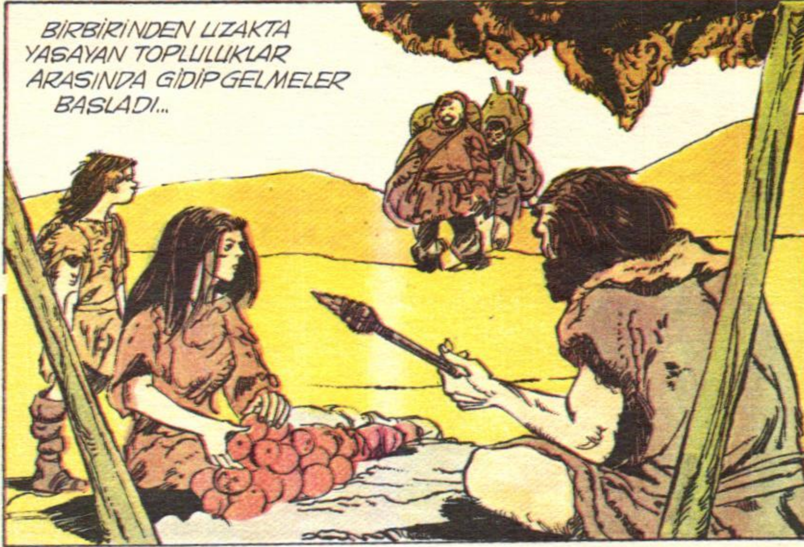

BÜTÜN BU SÖYLEDİKLERİMİZ NE YAZIK Kİ BİRER İDDİADAN İLERİ GİDEMEMEKTEDİR.. NEANDERTHAL İNSANI BİRDENBİRE YERYÜZÜNDEN SİLİNMİŞTİR..

GÜNÜMÜZDEN 40.000 YIL ÖNCE, BİR BAŞKA BUZUL DEVRİ BAŞLAR... İYİ Kİ BU SONUNCUSUDUR...

BU DÖNEMDE YENİ BİR İNSAN TÜRÜ HOMO SAPİENS ORTAYA ÇIKMAKTADIR...
54

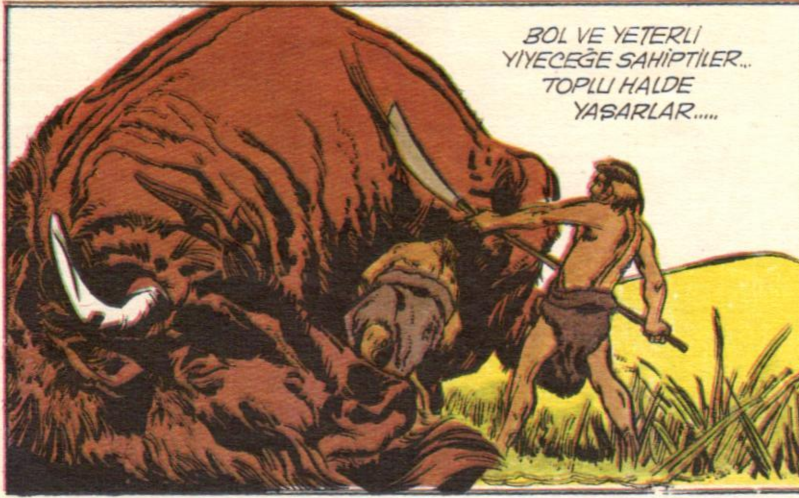

BUZULLARA RAĞMEN AVRUPA KITASI YİYECEK BAKIMINDAN ÇOK ZENGİNDİ.. BOL BOL AVLANIYOR VE BALIK TUTUYORLARDI..

ZAMANLA YAY VE KEMENT KULLANMAYI ÖĞRENDİLER... ARTIK AVCILIK DAHA AZ TEHLİKELİ BİR MEŞGULİYET OLMAYA BAŞLAMIŞ VE AV MALZEMELERİ ARTMIŞTI...
HER BÖLGENİN ÜRETİM BİÇİMİ AYNI DERECEDE, FAKAT FARKLI ÖZELLİKLERLE GELİŞİYORDU...
56

BİRBİRİNDEN UZAKTA
YAŞAYAN TOPLULUKLAR
ARASINDA GİDİP GELMELER
BAŞLADI...

BU TEMASLAR
SIRASINDA, YENİ
TECRÜBELER KAZANILDI..
TİCARETİN İLK ŞEKLİ OLAN
DEĞİŞ-TOKUŞ BAŞLADI...

57

BOL VE YETERLİ YİYECEĞE SAHİPTİLER... TOPLU HALDE YAŞARLAR.....

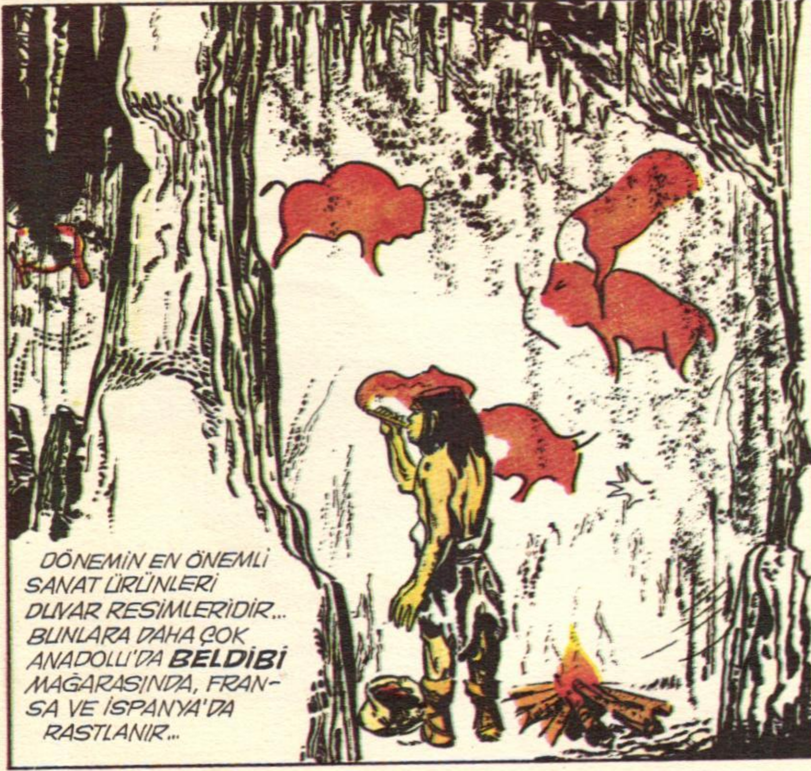

...AĞAÇ DALLARINDAN KEMİK VE POSTLARIN YARDIMIYLA EVLER KURARLARDI...

TABİİ BİRER BARINAK OLAN MAĞARALAR, BU DÖNEMDE DAHA KOLAY YAŞANABİLİR BİR DURUMA GELDİ...

BÜTÜN BUNLAR UZUN VE ZORLU YILLARIN SONUCUNDA ELDE EDİLMİŞTİ VE HER İKİ NESİL YENİ BİR GELİŞMENİN BAŞLANGICIYDI...

ZAMANLA YENİ TEŞKİLATLANMALAR, İŞ BÖLÜMÜ VE BİR ARADA YAŞAMANIN GETİRDİĞİ KAİDE DOĞDU...

59

DÖNEMİN EN ÖNEMLİ SANAT ÜRÜNLERİ DUVAR RESİMLERİDİR... BUNLARA DAHA ÇOK ANADOLU'DA **BELDİBİ** MAĞARASINDA, FRANSA VE İSPANYA'DA RASTLANIR...

BU RESİMLER DÜŞÜNÜLDÜĞÜ GİBİ SÜSLEME AMACIYLA YAPILMAMIŞ, MAĞARALARIN EN ÜCRA KÖŞELERİNE ÇİZİLMİŞTİR...

60

AVIN BEREKETLİ GEÇMESİ İÇİN DÜZENLENEN TÖREN-LERLE İLGİLİ SAHNELERDİR BUNLAR... NE YAZIK Kİ ARTIK HAYVANLARINDA BİR AZAL-MA GÖRÜLMEYE BAŞLAMIŞTIR...

ÇÜNKÜ BUZUL DEVRİNİN SONUYLA BİRLİKTE MEYDANA GELEN İKLİM DEĞİŞİKLİKLERİNE AYAK UYDURA-MAYAN HAYVANLAR, SÜRÜLER HALİNDE GÖÇE BAŞLAMIŞLAR VE BU DURUM KOLLEKTİF TOPLUMUN EKONOMİSİNİ TEMELDEN SARSMIŞTIR...

61

BUNUN SONUCUNDA İNSANLAR YAŞAMA ŞEKİLLERİNİ VE ESKİ ALIŞKANLIKLARINI DEĞİŞTİRMEK ZORUNDA KALMIŞLARDIR...

... VE BÖYLECE GÜNÜMÜZDEN 12.000 YIL ÖNCE MEZOLOTİK OLARAK TANIMLANAN ORTATAŞ DEVRİNE GİRİLMİŞTİR...
MILLER

62

DÖNEMİN KRONOLOJİK GELİŞİMİ
GÜNÜMÜZDEN YAKLAŞIK 2,5 MİLYON YIL ÖNCE
Güney ve Doğu Afrika'da, bilim adamlarınca **"ostralopitekus"** adı verilen bir insan türü ortaya çıktı ve buradan dünyaya yayıldı.

GÜNÜMÜZDEN 600 000 YIL ÖNCE
Yontma Taş Devri'nin başlangıcı olan ve **IV. Zaman**'ın en uzun bölümünü oluşturan **Buzul Devri**'nde yer alan bu döneme ait, ilkel aletler ele geçirildi. Kıtaların büyük bir kısmı, kalın bir buz tabakasının altındaydı ve iklim bugünkünden çok daha soğuk ve nemliydi. Tabiattaki başlıca hayvanlar; mamut, rengeyiği, bizon gibi soyu tükenmiş iri memelilerdi. Bu dönemi üçe ayırmak mümkündür.

600 000 İLE 180 000 ARASI
Erken Paleolitik Devir adıyla bilinen bu dönemde yaşayan insana antropologlar tarafından **"pitekantropus"** adı verilir. Bu insanlar, iki ayaklarının üzerinde durabiliyorlar ve kaba aletler üretebiliyorlardı. Bu döneme ait insan iskeletlerine, özellikle Cava ve Pekin'de rastlandı.
Küçük bir gruptan, bazan tek bir aileden oluşan insan toplulukları, göçebe bir toplum oluşturmaktaydılar. Başlıca gıdaları yabani meyve, kök ve av ürünleriydi. Geceyi nehir kenarlarında veya ağaç tepelerinde geçirirlerdi. Soğuk, rüzgâr ve yağmurdan korunmak için dallardan ilkel kulübeler inşa ediyorlardı. Ateşten yararlanabiliyor, ancak istedikleri an ateş yakamıyorlardı. Taştan ürettikleri çok amaçlı ve basit aletleri vardı. En çok kullanılanlar; ağır baltalardı. Zaman zaman kemik ve tahta aletler de kullanıyorlardı, ancak bunlar zamanın olumsuz etkisi karşısında yenik düşerek, günümüze ulaşamadılar.

180 000 İLE 80 000/70 000 ARASI
Orta Paleolitik Devir adıyla bilinen bu dönemde pitekantropuslar yerlerini daha gelişmiş bir tür olan **"Neanderthal İnsanları"**na bıraktılar. Bu insanlara ait iskelet kalıntılarına Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarında rastlanmaktadır. Teknolojinin gözle görülür bir biçimde geliştiği bu ortamda, çeşitli aletler üretildi. İnsanlar ateş yakmayı ve hayvanlar için tuzaklar hazırlamayı öğrendiler. Silahların gelişmesi, insanların ateşe hükmedebilmesi ve vahşi hayvanlardan korunmalarını sağlayan mağaralarda yaşamaya başlaması sonucu, nüfusta artış görüldü. Zaten bu devrin bir diğer adı da **Mağara Devri**'dir. Cinsiyet ve yaşa göre işbölümü ve konuşma gelişti. Bulunan mezarlar, ölümden sonra yeniden dirilmenin var olduğu inancını taşıdıkları kanaatini uyandırmaktadır.

80 000/70 000 İLE 10 000 ARASI
Temelinde avcılık yatan bir uygarlığın doruk noktasına çıkıldığı bu döneme, **Geç Paleolitik Devir** adı verilir. **Neanderthal İnsanları**'nın yerini alan **Homo Sapiens**'ler taşı işleyerek keskin ve sivri aletler elde ettiler. Avda tuzakların yanı sıra ok ve yaydan da yararlandılar. Zıpkınların ve kemikten yapılma olta iğnelerinin bulunması, balıkçılığın da geliştiğinin ispatıdır.
Bu insanlar geniş mağaralarda yaşarlar, sürekli ve bol yiyeceğin bulunduğu alanlara yerleşirlerdi. Cinsiyete, yaşa ve beceriye göre herkesin bir görevi vardı. Toplumu yönlendiren liderlik vasfına sahip olanlar; yaşlılar, sihirbazlar, cesur ve usta avcılardı.
İlk sanat ürünleri bu dönemde görülmeye başlandı. Bunlar mağaraların duvarlarına yapılan resimler ve kadını konu alan küçük heykelciklerdi. Tamamı büyü ile sıkı sıkıya bağlıydı ve yapılış amaçları, avın bereketli geçmesini ve hayvanların çoğalmalarını sağlamaktı. Büyü ve sanat, ilk insanın hayatında önemli bir yer kaplıyordu ve hemen hemen ok, yay, mızrak kadar etkili olduğuna inanılırdı.
Yine bu devirde ilk kez Amerika kıtasına göç edildi. Asya kıtasından yola çıkıp, Bering Boğazı'ndan geçerek Alaska'ya ulaşan avcılar, yol boyunca avlanarak ve meyve toplayarak karınlarını doyurdular. Buzul Devri'nde su seviyesi azalan okyanus ve denizleri, iki kıtayı birbirine bağlayan dar bir toprak şeridinden geçerek aştılar ve Yenidünya'ya yayıldılar.
Bu dönem son buzulun (Würm III) da kuzeye çekilişi ile sona erdi. İklim, bitki örtüsü ve hayvanlar değişikliğe uğradı. İri memelilerin nesillerinin tükenmesi, insanı yeni besin kaynakları aramaya ve farklı yaşama biçimleri bulmaya yöneltti. Sonuçta insanlık tarihinin en büyük gelişmelerinden biri olan, toprağın işlenmesine geçildi. Bu, insanın tüketicilikten üreticiliğe geçtiği, en önemli aşamadır.